

UCHWAŁA NR XIII/100/24
RADY MIASTA ZABRZE

z dnia 18 grudnia 2024 r.

**w sprawie Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej w Mieście Zabrze na lata 2025-2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. 2024 poz. 424 z późn. zm.), na wniosek Prezydenta Miasta Zabrze

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjąć Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Mieście Zabrze na lata 2025-2028 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Rady Miasta Zabrze Nr XXXVI/578/21 z dnia 23 sierpnia 2021 r. w sprawie Miejskiego Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Zabrze.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01.01.2025 r.

Przewodniczący Rady Miasta
Zabrze

mgr Grzegorz Olejniczak

MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W MIEŚCIE ZABRZE NA LATA 2025 - 2028

Spis treści

ROZDZIAŁ I. Wstęp

1. Podstawy prawne przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.
2. Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy domowej.
3. Adresaci Programu.
4. Miejsce realizacji Programu.
5. Realizatorzy Programu i czas realizacji.

ROZDZIAŁ II. Część diagnostyczna

1. Opis problemu przemocy domowej.
2. Zasoby instytucjonalne.
3. Potrzeby w sferze przeciwdziałania przemocy domowej.

ROZDZIAŁ III. Część programowa

1. Założenia Programowe.
2. Cele, kierunki i wskaźniki Programu.
3. Monitorowanie, sprawozdawczość i środki finansowe na realizację Programu.
4. Przewidywane efekty realizacji Programu

Rozdział 1. WSTĘP

Prowadzone na terenie Miasta Zabrze działania prewencyjne oraz interwencyjne pokazały, że na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, zabrzański system wsparcia osób doznających przemocy i stosujących przemoc uległ z jednej strony profesjonalizacji, z drugiej doprowadził do specjalizacji stanowisk, działań i priorytetów.

Zgromadzone doświadczenia udowodniły, że współpraca – oparta na uznaniu własnych kompetencji, wymianie informacji oraz sprawnym współdziałaniu, pozwala na wykorzystanie zasobów oraz uprawnień poszczególnych służb i instytucji które w sposób kompleksowy i interdyscyplinarny wykorzystują dostępne zasoby na poziomie Miasta.

Program wyznacza cele i kierunki działań Miasta w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej obejmujące lata 2025-2028.

Adresatami Programu są mieszkańcy Zabrze zarówno osoby doznające przemocy, stosujące przemoc i zagrożone jej wystąpieniem jak również ich najbliższe otoczenie w tym osoby dorosłe i małoletnie.

Działania zawarte w Programie skierowane są jednocześnie do pracowników instytucji pomocowych, służb mundurowych, pracowników ochrony zdrowia i oświaty.

1. PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIU ZJAWISKU PRZEMOCY DOMOWEJ

Podstawowym aktem prawnym regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity Dz. U. z 2024 poz. 424 z późn. zm.).

Ustawa określa:

- a) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- b) zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej,
- c) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Przepisy ustawy stosuje się także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Mieście Zabrze na lata 2025 – 2028 został opracowany zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy, z uwzględnieniem nowelizacji wprowadzonej na mocy przepisów ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535).

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 2-4 ustawy, do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- a) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- b) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- c) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W niniejszym Programie uwzględniono także podstawowe akty prawne, które współtworzą charakterystyczny system przeciwdziałania przemocy domowej:

- a) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- b) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- c) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- d) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- f) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- g) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny,
- h) ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
- i) ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym,
- j) uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

2. DEFINICJE I CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

Od 22 czerwca 2023 r. przez przemoc domową rozumie się: "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej" (art. 2 ust. 1 pkt 1

Ponadto w myśl definicji przemocy domowej osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 289) poszerzyła katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc, który obejmuje:

- a) zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy,
- b) zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy, a także gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność,
- c) zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do którego uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w których zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, oraz przebywania na tym terenie – jeżeli osoba doznająca przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje.

Żandarmeria Wojskowa uzyskała uprawnienia analogiczne do przysługujących Policji w odniesieniu do osób stosujących przemoc domową, które są żołnierzami pełniącymi czynną służbę wojskową. Jeśli natomiast wobec takich osób ze swoich uprawnień skorzysta Policja, jest zobowiązana niezwłocznie zawiadomić właściwą jednostkę organizacyjną Żandarmerii Wojskowej.

W art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej dodano punkt 4a i 4b oraz ust. 8, co oznacza zmiany w procedurze zapewnianiu dziecku ochrony przed przemocą domową przez pracownika socjalnego. Przed podjęciem decyzji o interwencji na podstawie art. 12a pracownik socjalny w uzgodnieniu z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką dokona oceny ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka. W celu zapewnienia dziecku ochrony udziela się wsparcia psychologa.

Zjawisko przemocy domowej należy zatem analizować przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doznającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc domową. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Natomiast perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy. Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyczy rodziny o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie.

Zasadniczo wyróżnia się następujące formy przemocy:

- a) przemoc fizyczna – to forma agresji łącząca się z naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie "ofierze" bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Przejawia się poprzez: szarpanie, kopanie, popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nie udzielenie niezbędnej pomocy, itp.
- b) przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne. Przejawia się poprzez: wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytykę, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie groźb, szantażowanie, itp.
- c) przemoc seksualna – to zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, a także kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy ta osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przejawia się poprzez: gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytykę zachowań seksualnych, itp.
- d) przemoc ekonomiczna – to celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Przejawia się poprzez: okradanie, zabieranie pieniędzy, niełożenie na utrzymanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.
- e) zaniedbanie – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci. Przejawia się poprzez: niezapewnienie (dziecku) środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka.
- f) cyberprzemoc - to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Przejawia się poprzez: agresję słowną, np. wyzywanie na czatach internetowych, umieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby; upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów, zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych, włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników, szantażowanie, ujawnianie sekretów, wykluczanie z grona "znajomych" w Internecie, celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci.

Przemoc fizyczna, seksualna, psychiczna i ekonomiczna popełniona na szkodę osób najbliższych jest przestępstwem. Jeżeli przemoc fizyczna lub psychiczna ma charakter ciągły, może być zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad najbliższymi (art.207 kk.), za które grozi kara pozbawienia wolności od trzech miesięcy do 5 lat. Jeśli sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem lub jeżeli osoba pokrzywdzona targnie się na własne życie, sprawca podlega karze odpowiednio od roku do lat 10 i od 2 do 12 lat.

Charakteryzując zjawisko przemocy należy zwrócić uwagę, nie tylko na przyczyny, ale również na jej negatywne skutki. Osoby uwikłane w sytuację przemocy: osoby doświadczające przemocy, osoby stosujące przemoc oraz świadkowie przemocy (w szczególności członkowie rodziny) ponoszą szkody o charakterze indywidualnym. Skutki przemocy domowej to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- a) objawy fizyczne (m.in. urazy, obrzęki, otarcia, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, oparzenia, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu),

- b) objawy emocjonalne (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, próby samobójcze, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, zaburzenia psychosomatyczne),
- c) objawy społeczne (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- d) objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiczne).

Podkreślić należy fakt, iż przemoc domowa dotyczy nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa, w wyniku czego często występują u nich np. zaburzenia emocjonalne, depresje, zaburzenia zachowania. Dodatkowo, dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy domowej, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy, co powoduje, że krąg osób bezpośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się na następne pokolenia.

3. ADRESACI PROGRAMU

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Mieście Zabrze na lata 2025 – 2028 skierowany jest do:

- a) osób doświadczających przemocy domowej, ze szczególnym naciskiem położonym na dobro dzieci,
- b) osób stosujących przemoc domową,
- c) świadków przemocy domowej,
- d) społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- e) przedstawicieli służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Mając na uwadze:

- a) dobro dzieci, które potrzebują ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, wzrastania w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia,
 - b) w trosce o harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących praw i wolności każdego człowieka,
 - c) dobro rodziny, która jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dla dobra wszystkich jej członków
- przyjmuje się niniejszy Program celem udzielenia wszechstronnej pomocy.

4. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Obszar Miasta Zabrze.

5. REALIZATORZY PROGRAMU I CZAS REALIZACJI

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Mieście Zabrze na lata 2025 - 2028 będzie realizowany głównie przez funkcjonujące na terenie Miasta Zabrze instytucje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej:

- a) Zespół Interdyscyplinarny,
- b) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
- c) Komendę Miejską Policji,
- d) Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- e) placówki oświatowo-wychowawcze oraz placówki nauczania i wychowywania,
- f) ośrodki zdrowia,
- g) Sąd Rejonowy,

- h) Prokuraturę Rejonową,
- i) organizacje pozarządowe.

Rozdział 2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. OPIS PROBLEMU

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy domowej. Jest to zadanie niezwykle trudne, gdyż przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym niełatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać.

Dane dotyczące skali zjawiska przemocy domowej na terenie Miasta Zabrze gromadzi Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (w szczególności Zespół Interdyscyplinarny), Komenda Miejska Policji, Sąd Rejonowy, jak również inne podmioty i organizacje pozarządowe działające w tym obszarze. Podkreślić należy jednak fakt, że oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy.

Na terenie Miasta Zabrze przemoc występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem uzależnienia, bezrobociem, niskimi dochodami, brakiem umiejętności rodzicielskich, czy podczas toczących się spraw rozwodowych i rozpadu małżeństw. Również stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny jest istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy.

Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz osobistego lub instytucjonalnego w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

Podstawą do sformułowania celów Programu oraz określenia zadań i sposobów ich realizacji jest diagnoza zjawiska przemocy domowej występującej na terenie Miasta Zabrze oraz ocena zasobów gminy. Celem poznania i oceny skali tego zjawiska posłużyły dane za lata 2021-2023.

LICZBA WYPEŁNIONYCH FORMULARZY "NIEBIESKA KARTA"				
Na terenie Miasta Zabrze				
ROK	2021	2022	2023	
Oświata	13	17	11	
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	49	47	51	
Policja	102	85	97	
Ochrona zdrowia	6	6	8	
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	0	1	
Wyszczególnienie		2021	2022	2023
Liczba NK A, z tego Liczba NK A założonych dla dzieci		171	155	168
		54	69	77
Liczba NK C		228	221	229
Liczba NK D		193	193	203
Wniosek do Sądu o wgląd w sytuację rodziny		15	13	10
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa		9	12	16
Liczba odebranych dzieci na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy		17	15	8

Zakończenie procedury NK A- Razem				
w tym na skutek	ustanie przemocy	120	127	151
	Zrealizowanie indywidualnego planu	106	103	131
	Bezzasadne podejmowanie dalszych działań	32	32	36
Liczba osób umieszczonych w specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w rodzinie		63	72	51
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych		264	237	253
Liczba spotkań grup roboczych		837	769	478
Liczba grup roboczych		258	239	253

Analiza SWOT jest najczęściej stosowanym narzędziem w planowaniu strategicznym, a służy zgromadzeniu i uporządkowaniu danych, dzięki którym można dokonać analizy perspektyw na przyszłość oraz wysnuć wnioski strategiczne dla danej jednostki osadniczej. Dzięki zastosowaniu techniki SWOT ocenie poddawane są zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, które mogą mieć wpływ na rozwój Miasta. Poprzez analizę zasobów i otoczenia Miasta możliwe jest określenie jej priorytetów rozwojowych. Skrót SWOT to akronim czterech angielskich słów, które zarazem stanowią cztery elementy tej techniki. Są to Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest unikanie zagrożeń, wykorzystywanie szans, wzmacnianie słabych stron oraz opieranie się na mocnych stronach.

Analiza SWOT dla Miasta Zabrze wygląda następująco:

·Mocne strony: zwiększająca się świadomość społeczna i wiedza dotycząca problemu przemocy domowej oraz instytucji świadczących pomoc osobom doznającym przemocy, bieżąca działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, realizacja procedury „Niebieskie Karty”, upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży działań informacyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy, profesjonalna i rzetelna kadra bezpośrednio pracująca z osobami doświadczającymi przemocy domowej, interdyscyplinarne zaangażowanie instytucji na rzecz pracy z rodziną uwięzłą w problem przemocy, nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (policja), poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym.

·Słabe strony: niski poziom zaangażowania organizacji pozarządowych i podmiotów leczniczych w przeciwdziałanie przemocy domowej, brak systematycznej i rzetelnej diagnozy zjawiska przemocy domowej, zatajenie przez członków rodziny i bliskich przemocy domowej niedostateczna liczba instytucji pogotowia rodzinnego i rodzin zastępczych, brak wiary osób doznających przemocy domowej w skuteczność procedury „Niebieskie Karty”, zbyt mała dostępność do specjalistów: psychologa, terapeuty rodzinnego silny i powszechny pogląd osób doznających przemocy o bezkarności sprawców przemocy, zjawisko przemocy mocno zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy,

·Szanse: promowanie postaw rodzicielskich opartych na komunikacji bez przemocy, zwiększanie umiejętności budowania dobrych relacji interpersonalnych, uwrażliwienie społeczeństwa na występujące akty przemocy, zwłaszcza wobec dzieci, realizacja działań i programów profilaktycznych w placówkach oświatowych, wsparcia dziennego i opiekuńczo-wychowawczych, zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień od alkoholu i innych środków odurzających oraz przemocy domowej możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych i wewnętrznych, możliwość wykorzystania istniejących przepisów prawa, dostępność instytucji pomocowych dla osób doznających przemocy domowej, realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy i osób nie radzących sobie z agresją, zwiększanie skuteczności pracy interdyscyplinarnej instytucji pomocowych.

·Zagrożenia: niska motywacja sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, niedostatecznie rozwinięta współpraca międzysektorowa, współwystępowanie problemów

uzależnień od alkoholu i innych środków odurzających ze zjawiskiem przemocy, wykorzystywanie procedury „Niebieskie Karty” w sprawach rodzinnych, zwłaszcza w konfliktach okołorozwodowych, społeczne odczucie o zbyt niskich karach dla sprawców przemocy domowej w stosunku do rangi popełnionych czynów (zwłaszcza w razie warunkowego zawieszenia kary, niskie nakłady finansowe na przeciwdziałanie przemocy domowej, utrzymujące się w społeczeństwie przekonania i stereotypy dotyczące przemocy oraz przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy domowej (negatywne wzorce zachowań), wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej oraz osób realizujących zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Na podstawie powyższej analizy można stwierdzić, iż w Mieście Zabrze konieczna jest realizacja następujących działań, tj.:

1. Działania profilaktyczne na terenie Miasta Zabrze powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny się one ograniczać jedynie do środowiska szkoły - uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty.

2. Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie Miasta Zabrze, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemu przemocy domowej zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucji.

3. Należy prowadzić działania edukacyjne, których celem jest upowszechnianie wiedzy odnośnie problemu przemocy domowej, w tym jej form oraz sposobów radzenia sobie z problemem.

4. Rekomenduje się zwracanie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy domowej. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem przemocy domowej na poziomie rodziny, jak i społeczności lokalnej.

5. Rekomenduje się kampanie społeczne zachęcające do reagowania na przemoc oraz nawiązanie współpracy z służbą zdrowia w celu usprawnienia procedury "Niebieskie Karty".

6. Rekomenduje się przeprowadzanie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą domową a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy domowej.

7. Rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.

8. Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach przeciwdziałania przemocy domowej, agresji oraz rozwiązywaniu konfliktów między uczniami, działania edukacyjne zwiększające świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych.

9. Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury "Niebieskiej Karty" w szkole.

Jedną z kluczowych instytucji świadczących pomoc dla rodzin z problemem przemocy domowej jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu. W pracy na rzecz rodzin doświadczających przemocy domowej pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie współpracują m.in. z instytucjami i służbami takimi jak: Policja, Prokuratura, Sąd Rejonowy - kuratorzy, służba zdrowia, oświata.

Rodziny borykające się z problemem przemocy domowej mogą otrzymać wsparcie w Punkcie Konsultacyjnym prowadzonym przez osoby zatrudnione w Zespole do Spraw Przeciwdziałania Przemocy.

2. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

W Mieście Zabrzu bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy domowej zajmuje się sieć instytucji:

- a) Zespół Interdyscyplinarny w Zabrzu,
- b) Komenda Miejska Policji w Zabrzu,
- c) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zabrzu,

- d) placówki oświatowo-wychowawcze oraz placówki nauczania i wychowywania,
- e) ośrodki zdrowia z terenu Zabrze,
- f) Sąd Rejonowy w Zabrzu,
- g) Prokuratura Rejonowa w Zabrzu,
- h) organizacje pozarządowe,
- i) inne zainteresowane instytucje.

Zespół Interdyscyplinarny

W związku z nowelizacją Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej zgodnie z zapisami Uchwały LXXIII/977/23 Rady Miasta Zabrze z dnia 30 października 2023 r. w sprawie trybu powoływania Zespołu Interdyscyplinarnego, w dniu 18 grudnia 2023 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Do zadań Zespołu należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów/ przedstawicieli wchodzących w skład ZI:

1. Diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym.
2. Inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzenie ich wykonywania właściwym podmiotom.
3. Inicjonowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
5. Powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań.
6. Monitorowanie procedury "Niebieskiej Karty".
7. Kierowanie osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.
8. Składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń.

Grupy diagnostyczno - pomocowe zastąpiły dotychczas funkcjonujące grupy robocze. Podstawowy skład grupy składa się z pracownika socjalnego i funkcjonariusza policji. W znowelizowanej ustawie podstawowym celem grup diagnostyczno-pomocowych jest dokonanie diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji zadań określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej w szczególności:

1. Realizacja procedury "Niebieskiej Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia.
2. Zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskiej Karty" pod jej nieobecność.
3. Realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.
4. Występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych albo w programach psychologiczno terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

5. Występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o których mowa w art. 66 c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń.

6. Monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskiej Karty".

7. Zakończenie procedury "Niebieskie Karty".

8. Dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę do:

- a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury "Niebieskie Karty",
- b) wszczęcia procedury "Niebieskie Karty";

9. Informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury "Niebieskie Karty".

3. POTRZEBY W SFERZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

1. Prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

2. Stałe doskonalenie zasobów kadrowych; wypracowanie i wprowadzenie procedur oraz monitorowanie przemocy domowej.

3. Wprowadzenie spójnego systemu współpracy i koordynacji pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową.

4. Stałe monitorowanie, ewaluowanie oraz inicjowanie wprowadzania koniecznych zmian w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, edukacja społeczna.

5. Miejsca schronienia w związku z przemocą domową.

Rozdział 3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Mieście Zabrze na lata 2025 – 2028 jest dokumentem opracowanym na podstawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 i jest skierowany w szczególności do:

- a) osób uwikłanych w przemoc domową, czyli zarówno osoby wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy oraz osoby wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc oraz świadkowie przemocy domowej,
- b) mieszkańców Miasta Zabrze, w tym osoby zagrożone przemocą domową,
- c) przedstawicieli instytucji i służb - podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej,
- d) osób uzależnionych od alkoholu lub innych środków odurzających,
- e) rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych,
- f) specjalistów zajmujących się zawodowo udzielaniem wsparcia społecznego.

Głównymi założeniami przedmiotowego Programu są: kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu, ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc domową, edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Program oparty jest na zasadach:

- a) jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- b) szczególnej ochronie dzieci z zachowaniem prawa do wychowania w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie wsparcia do prawidłowego funkcjonowania,

- c) wzajemnej współpracy i współdziałaniu organów władzy publicznej oraz organizacji pozarządowych,
- d) Program realizowany będzie przez instytucje i organizacje mające w zakresie swoich kompetencji zadania należące do sfery zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, ochrony i promocji zdrowia, a także w zakresie porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Ze względu na interdyscyplinarny zakres Programu współpraca jego realizatorów powinna mieć charakter:

- a) profilaktyczny – promowanie, propagowanie alternatywnych zachowań wobec przemocy, nowatorskich i systemowych rozwiązań,
- b) edukacyjny – upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw,
- c) pomocowy – specjalistyczne poradnictwo, działania psychologiczno-terapeutyczne i korekcyjno-edukacyjne.

Podstawą działań systemowych są założenia, iż przemoc domowa jest przestępstwem, a najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby dotkniętej przemocą i zatrzymanie przemocy. Bez realizacji wyżej wymienionych założeń pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna.

Pojedyncza instytucja nie jest sama w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy domowej. Nieodzowna jest interdyscyplinarność pracy w tym zakresie poprzez ścisłą współpracę, łączenie działań, przepływ informacji, określenie wspólnego celu oraz przewidywanie efektów. Interdyscyplinarność jest podstawą skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Dla skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej niezbędna jest kompleksowość podejmowanych działań.

Utworzenie sieci współdziałających ze sobą instytucji, koordynowanej przez zespół interdyscyplinarny daje szansę na zwiększenie efektów i złagodzenie negatywnych skutków przemocy w przyszłości. Sprawne funkcjonowanie systemu przeciwdziałania przemocy będzie zapobiegało wtórnej wiktyalizacji osób krzywdzonych przez instytucje uczestniczące w procesie interwencji, pomagania i reagowania. Efektywność zapewni długofalowy system edukacji skierowany zarówno do grup zawodowych udzielających wsparcia, podejmujących interwencje i mających kontakt z osobami doświadczającymi przemocy jak również edukacja społeczna, mająca na celu przede wszystkim odkłamanie mitów i stereotypów, a także zmianę obyczajów i postaw sprzyjających i usprawiedliwiających przemoc domową.

Ponadto wzrost świadomości społecznej powinien przyczynić się do zapobiegania przemocy domowej, umożliwić szybsze reagowanie, a także spowodować, że osoby stosujące przemoc będą odczuwać brak akceptacji dla swoich działań, co znacznie zwiększy skuteczność w jej zapobieganiu oraz łagodzeniu jej następstw.

2. CELE, KIERUNKI I WSKAŹNIKI PROGRAMU

I CEL: Zwiększenie działań w zakresie ochrony osób doświadczających przemocy domowej i rozszerzenie dostępności pomocy.

Kierunki działań:

1. Aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
2. Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych.
3. Realizowanie procedury "Niebieskie Karty".
4. Prowadzenie poradnictwa socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego, medycznego, prawnego dla osób doświadczających przemocy domowej, a także prowadzenie pracy socjalnej.
5. Realizowanie programów terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy domowej.
6. Opracowywanie i realizowanie indywidualnych oraz grupowych działań edukacyjnych, które są kierowane do osób doświadczających przemocy domowej.
7. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez np. zapewnienie schronienia, udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej.
8. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.

9. Zapewnienie sprawnego systemu współpracy służb we wdrażaniu procedury z art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

10. Publikowanie na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrzu informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej, prowadzenie bazy teleadresowej instytucji mogących przyczynić się do rozwiązania problemów przemocy domowej i udostępnienie jej mieszkańcom.

11. Diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.

Wskaźniki:

1. liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego,
2. liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych,
3. liczba funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych,
4. liczba interwencji związanych z przemocą domową,
5. liczba założonych Niebieskich Kart,
6. liczba przeprowadzonych specjalistycznych porad,
7. liczba osób korzystających z poradnictwa,
8. liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia,
9. liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych dotyczących przemocy domowej,
10. liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych,
11. liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach grupowych,
12. liczba opracowanych i zrealizowanych programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
13. liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
14. liczba osób, którym zapewniono schronienie,
15. liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej i rzeczowej.

II CEL: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących, a także podejrzanych o przemoc domową.

Kierunki działań:

1. Motywowanie i kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno- terapeutycznych.
2. Monitorowanie sytuacji osób dotkniętych przemocą domową oraz osób zagrożonych.
3. Prowadzenie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu i stosującymi przemoc domową.
4. Informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy domowej, o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii dla osób stosujących przemoc domową.
5. Kierowanie wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie zastosowania obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.
6. Wypracowanie standardów monitoringu po zamknięciu procedury Niebieskie Karty.

Wskaźniki:

1. liczba zorganizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych oraz programów psychologiczno-terapeutycznych.
2. liczba osób uczestniczących w wyżej wymienionych programach.

3. liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno- terapeutyczny.
4. liczba założonych i zakończonych Kart w ramach procedury "Niebieskie Karty".
5. liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury "Niebieskie Karty".
6. liczba złożonych zawiadomień w sprawie wykroczenia z art. 66c Kodeksu Wykroczeń.
7. liczba skierowanych wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

III CEL: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

1. Prowadzenie badań nad zjawiskiem występowania przemocy na terenie Miasta Zabrze (m.in. diagnozy, ekspertyzy, ewaluacje, badania ankietowe).
2. Realizowanie porad oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
3. Edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy, w tym tworzenie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy i cyberprzemocy.
4. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej (w tym także rodziców) na temat przemocy domowej m.in. poprzez organizowanie prelekcji, spotkań rodzinnych itp.
5. Promowanie wzorów dobrego rodzicielstwa wolnego od krzywdzenia i zaniedbywania np. poprzez prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych i konsultacji dla rodziców.
6. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy domowej poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych (np. plakatów, broszur, ulotek), w tym na temat przemocy ekonomicznej i cyberprzemocy oraz innych zagrożeń ze strony nowoczesnych technologii komunikowania.
7. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy domowej.
8. Prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących zapobiegania przemocy domowej (w szczególności wobec dzieci, kobiet, osób starszych lub niepełnosprawnych).
9. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: prowadzenie akcji medialnych w aspekcie przeciwdziałania przemocy (plakaty i ulotki informacyjne, artykuły nt. zjawiska przemocy – na stronach internetowych Urzędu Miasta, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, w prasie lokalnej lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej).
10. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją: poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej i profilaktycznej skierowanej do dzieci i młodzieży promującej rozwiązywanie konfliktów, promowanie szkolnych mediacji.

Wskaźniki:

1. liczba opracowanych raportów dotyczących zjawiska przemocy domowej.
2. liczba lokalnych i ogólnokrajowych kampanii społecznych, w których uczestniczyła Miasto Zabrze.
3. liczba przeprowadzonych warsztatów, programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz liczba uczestników ww. działań.
4. liczba placówek oświatowych realizujących programy profilaktyczne.
5. liczba udzielonych porad.
6. liczba zorganizowanych prelekcji dla społeczności lokalnej oraz liczba uczestników.
7. liczba przeprowadzonych spotkań, pogadanek profilaktycznych dla rodziców oraz liczba uczestników.
8. liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych w ramach programów profilaktycznych.
9. liczba zorganizowanych akcji lokalnych/kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej, w których Miasto Zabrze uczestniczyło.

10. liczba uczestników akcji lokalnych/kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej.

11. liczba szkół włączonych do akcji mediacyjnych i miejskiego programu mediacji szkolnych.

IV CEL: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Kierunki działań:

1. Opracowywanie diagnoz potrzeb szkoleniowych kadr, w tym członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

2. Systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli podmiotów, podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową (w tym szczególności zadbanie o sferę psychiczną pracowników poprzez szkolenia z zakresu radzenia sobie ze stresem, motywacji, a także przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu).

3. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia.

4. Zapewnienie dostępu pracownikom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do specjalistycznej literatury, materiałów edukacyjnych.

Wskaźniki:

1. liczba przeprowadzonych szkoleń,

2. liczba uczestników szkoleń,

3. liczba superwizji i innych form wsparcia, liczba osób korzystających z wyżej wymienionych form wsparcia zawodowego,

4. liczba zakupionych i udostępnionych materiałów edukacyjnych dla pracowników pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

3. MONITOROWANIE, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJE PROGRAMU

MONITOROWANIE

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów realizujących statutowo działania w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy domowej, w tym wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego. Na rzecz realizacji poszczególnych kierunków działań zakłada się powoływanie dedykowanych grup diagnostyczno - pomocowych w zależności od potrzeb. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają po każdym roku jego realizacji w terminie do dnia 31 stycznia kolejnego roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrzu.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się podczas realizacji Programu.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu po każdym roku realizacji Programu przedstawia Prezydentowi Miasta Zabrze pisemne sprawozdanie z realizacji Programu w terminie do dnia 31 marca kolejnego roku.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Miasta Zabrze, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Zakłada się, że realizacja niniejszego Programu może być finansowana w różnych formach z wykorzystaniem następujących źródeł finansowania:

a) ze środków własnych Miasta Zabrze, w tym z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,

b) z dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych.

4. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy oraz radzenia sobie z zagrożeniami, które wynikają z aspektów przemocy domowej poprzez:

1. Wzmacnianie i upowszechnianie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
3. Zwiększenie udzielania profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy domowej.
4. Podnoszenie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową w tym:
 - a) udzielanie profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym przemocą i osobom stosującym przemoc,
 - b) zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, w tym pomoc w zapewnieniu miejsca w placówkach całodobowych udzielających pomocy.
6. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy domowej.
7. Podniesienie jakości udzielonej pomocy, w tym:
 - a) podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej,
 - b) zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.
8. Zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy domowej.
9. Zacieśnienie systemu współpracy między instytucjami.

ZAKOŃCZENIE

Zjawisko przemocy domowej od wielu lat znajduje się w obszarze problemów społecznych, które nie powinno mieć miejsca. Specyfikacja problemu przemocy i jej wieloaspektowy sposób rozpatrywania powoduje, że tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy jest zadaniem bardzo trudnym i złożonym. Pomoc osobom dotkniętym przemocą domową wymaga podejścia interdyscyplinarnego, systemowego oraz szeregu złożonych działań opartych na wiedzy z zakresu różnych dziedzin z wykorzystaniem kompetencji instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej. Realizacja zadań zawartych w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2025-2028 przyczyni się do podnoszenia świadomości społecznej, która jest konieczna, aby przemoc była ujawniana i aby możliwe było podjęcie właściwych środków pomocy dla potrzebujących i zapobieganie kolejnym aktom przemocy. Osiągnięte cele Programu wpłyną na pobudzenie aktywności instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej oraz umożliwią lepszą współpracę pomiędzy jednostkami i podmiotami działającymi na rzecz tych osób i rodzin. Program ma charakter otwarty tzn. dopuszcza się jego rozszerzenie o dodatkowe rozwiązania lub modyfikacje proponowanych działań.